

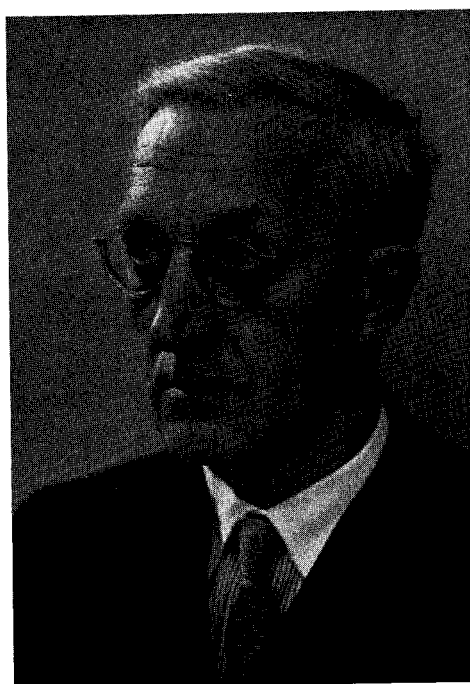
ARMAND HACQUAERT

1932

Hacquaert, Armand, Leopold, Jean, werd geboren te Sint Amandsberg op 30 maart 1906.

Hij volbracht zijn middelbare studiën aan het Koninklijk Atheneum te Gent. Hij was onder de eerste ingeschrevenen van de Vlaamse afdeling der Universiteit te Gent (1923) en promoveerde aan deze instelling op 23 juli 1928 tot doctor in de natuurwetenschappen (groep aard- en delfstofkundige wetenschappen), op een proefschrift getiteld : „Over het eruptiefgesteente van Munio (prov. Luxemburg) en over het metamorfisme er door veroorzaakt”. Het was de eerste maal dat een in het Nederlands gestelde dissertatie vóór onze faculteit der wetenschappen werd verdedigd.

Zijn leermeesters waren prof. Van Straelen en prof. Schoep, doch hij had ook het voorrecht lessen te volgen bij en lange gesprekken te voeren met prof. Stainier en deel te nemen aan de wekelijkse excursies die prof. Cornet voor zijn studenten van de Mijnbouwschool te Mons leidde. Als jonge geoloog nam hij deel aan een groot aantal wetenschappelijke excursies, zowel in het binnen- als in het buitenland, onder de leiding van eminente vakgenoten: Ardennen (prof. F. Kaisin Sr., prof.

P. Fourmarier, prof. Renier, prof. Demanet, e.a.), Brabant (prof. Halet), Franse Alpen (prof. Gignoux en prof. Moret), Elzas (prof. Baulig), Bekken van Parijs (prof. Leriche), Kusten van Noord-Frankrijk (Dr. Briquet), Boulonnais (prof. Pruvost), Atlas-gebergte (L. Neltner), Donetz-bekken en Krim (prof. Stepanow), enz. Hij ondernam bovendien geologische studiereizen in Bretagne, Auvergne en de Pyreneeën (met financiële steun van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek), enz. Later nam hij nog deel aan wetenschappelijke reizen en excursies in Engeland, Frankrijk (Jura), Zwitserland, Nederland, Congo (Beneden-Congo, Yangambi, Katanga), Denemarken, Mexico (Guadelajara), enz. Als „advanced fellow” van de C.R.B. Educational Foundation (New York) ondernam hij, in 1935, een studiereis door de Verenigde Staten (Appalachen,

Florida en de Key's, New Mexico, Arizona, California, Nevada, Utah, Missouri) en werkte er aan verschillende universiteiten en instellingen, o.a. in Princeton University (prof. R. Field), Stanford University (prof. H. Schenck), State University of Wisconsin te Madison (prof. W. Twenhofel), State University of Missouri te Columbia (prof. E. B. Branson en Dr. R. Peck), enz. Hij werkte ook, in 1932, in de afdeling Phytopaleontologie van het Naturhistorisches Museum te Wenen (prof. J. Pia).

Hij was, in 1929, laureaat van de universitaire wedstrijd.

*
* *

Hij werd aan onze universiteit verbonden, eerst als preparator bij het Mineralogisch-Geologisch Laboratorium, ter vervanging van de heer Guequier, gepensioneerde werkleider (voorlopige aanstelling bij ministerieel besluit van 15 maart 1926; vaste benoeming bij ministerieel besluit van 30 april 1927), daarna als werkleider bij ditzelfde laboratorium (vaste benoeming bij koninklijk besluit van 11 augustus 1928). Reeds in 1930 trad hij op als suppleant van prof. Van Straelen voor dezès cursussen in de Bijzondere Handelsschool gehecht aan de Faculteit der Rechten en in de Bijzondere Scholen voor Burgerlijke Bouwkunde en Mijnwezen.

Bij koninklijk besluit van 5 november 1932 werd hij, met ingang van 1 oktober 1932, benoemd tot docent aan de Faculteit der Wetenschappen, met volgende leeropdracht :

a) in de Faculteit der Wetenschappen :

1. Aardkunde en Physische Aardrijkskunde (Candidatuur in de wetenschappen en Candidatuur in de natuur- en geneeskundige wetenschappen);
2. Aardkunde (afdelingen der Mijningenieurs en der Burgerlijke Bouwkunde);

b) in de Bijzondere Handelsschool verbonden aan de Faculteit der Rechten :

3. Fysische aardrijkskunde (partim).

Hij werd van zijn ambt van werkleider ontlast bij koninklijk besluit van 10 maart 1936 en werd tot gewoon hoogleraar bevorderd met ingang van 1 oktober 1936 (koninklijk besluit van 6 juni 1939).

Zijn leeropdrachten werden, ingevolge een reeks besluiten, met volgende cursussen uitgebreid :

Koninklijk besluit van 12 juli 1935 : Overzicht der aardkunde (afdelingen der Scheikundige Ingenieurs en der Burgerlijke Metaalkundige Ingenieurs);

Koninklijk besluit van 26 augustus 1935 : Aardkunde (in de Franse taal) (Bijzondere Scholen verbonden aan de Faculteit der Wetenschappen);

Koninklijk besluit van 29 november 1935 : Oefeningen over de aardrijkskunde, partim : Physische aardrijkskunde (Candidatuur in de wetenschappen, groep : Aardrijkskunde);

Koninklijk besluit van 22 juni 1937 : Koloniale aardrijkskunde, partim : Koloniale aardkunde (Licentiaat in de Handels- en Koloniale Wetenschappen);

Koninklijk besluit van 2 januari 1940 : Physische aardrijkskunde en Aardkunde (speciale ontwerpen, o.a. Aardkunde van Congo); Hydrologie (wetenschappelijke graad van Aardkundig ingenieur);

Besluit van de Prins-Regent van 28 november 1945 : Beginselen der Natuurkundige aardrijkskunde (Hogere School voor Handels- en Economische Wetenschappen);

Besluit van de Prins-Regent van 19 januari 1946 : Beginselen der Delfstofkunde (Candidaturen in de Wetenschappen); Delfstofkunde (Licentiaat in de Wetenschappen; Ingenieurs); Petrographie (Licentiaat in de Wetenschappen); Petrographie, grondig vak naar keuze (Licentiaat in de Wetenschappen); Petrographie en Petrologie (wetensch. graad van Aardkundig Ingenieur).

Anderzijds werd hij, bij besluit van de Prins-Regent van 19 november 1949 ontlast van volgende cursussen : Delfstofkunde (Licentiaat in de Wetenschappen); Oefeningen over de Aardrijkskunde, partim : Fysische aardrijkskunde (Candidatuur in de Wetensch., groep : Aardrijkskunde).

Op 31 december 1960 omvat zijn leeropdracht volgende cursussen (benamingen conform aan de wettelijke bepalingen ter zake) :

a) Faculteit der Wetenschappen.

1. Beginselen van de delfstofkunde, van de aardkunde en van de natuurkundige aardrijkskunde (Candidatuur in de Wetenschappen, groepen : Scheikunde, Aard- en Delfstofkunde, Biologie, Aardrijkskunde, voorbereidend tot de Artsenijbereidkunde, voorbereidend tot de Veeartsenijkunde; Candidatuur in de Natuur- en Geneeskundige Wetenschappen, niet verplicht leervak).
2. Petrographie (Licentiaat in de Wetenschappen, groep : Aard- en Delfstofkundige Wetenschappen).
3. Petrographie, grondig vak naar keuze (Licentiaat in de Wetenschappen, groep : Aard- en Delfstofkundige Wetenschappen).

b) Faculteit der Toegepaste Wetenschappen.

4. Delfstofkunde (Bijzondere Scholen, afdelingen : Burgerlijke Bouwkunde, Burgerlijk Ingenieur-architect, Burgerlijk Scheikundig Ingenieur, Burgerlijk Metaalkundig Ingenieur, Burgerlijk Mijningenieur, en : Scheikundig Ingenieur, wetenschappelijke graad).
Deze cursus omvat „Aanvullingen” voor de Burgerlijke Mijningenieurs.
5. Aardkunde (Bijzondere Scholen, afdelingen : Burgerlijke Bouwkunde, Burgerlijk Ingenieur-architect, Burgerlijk Mijningenieur).
Deze cursus omvat „Aanvullingen” voor de Burgerlijke Mijningenieurs.
6. Overzicht der aardkunde (Bijzondere Scholen, afdelingen : Burgerlijk Scheikundig Ingenieur, Burgerlijk Metaalkundig Ingenieur, en : Scheikundig Ingenieur, wetenschappelijke graad).
7. Physische aardrijkskunde en Aardkunde, speciale ontwerpen, o.a. Aardkunde van Congo (Bijzondere Scholen, wetenschappelijke graad van Aardkundig Ingenieur).

8. Hydrologie (Bijzondere Scholen, wetenschappelijke graad van Aardkundig Ingenieur).
9. Petrographie en Petrologie (Bijzondere Scholen, wetenschappelijke graad van Aardkundig Ingenieur).
- c) *Hogere School voor Handels- en Economische Wetenschappen, verbonden aan de Faculteit der Rechten.*
10. Beginselen der Natuurkundige Aardrijkskunde (Candidatuur in de Handelswetenschappen).
11. Koloniale Aardrijkskunde, partim : Koloniale Aardkunde (Licentiaat in de Handels- en Koloniale Wetenschappen).

*
* *

Prof. Hacquaert was gedurende negen opeenvolgende academiejaren (1933-34 tot en met 1941-42) secretaris van de Raad van de Bijzondere School voor Handelswetenschappen, gehecht aan de Faculteit der Rechten en die in 1935 hervormd werd tot Hogere School voor Handels- en Economische Wetenschappen.

Hij was deken van de Faculteit der Wetenschappen en lid van de Raad van Beheer van de Universiteit voor drie academiejaren (1957-58 tot en met 1959-60). Hij is directeur van het Laboratorium voor Algemene Geologie en Petrographie.

*
* *

Van 1 oktober 1929 tot 1 december 1937 was hij belast met een beperkte opdracht bij de Rijks Middelbare Normaalschool te Gent, en doceerde er de scheikunde; hij was leraar aan de gemengde tijdelijke normaal cursus voor de 4^e graad te Gent (1931 en 1932) en werd aangeduid als regeringsafgevaardigde in de jury's belast met het afnemen der examens in de vrije middelbare normaalafdelingen te Landen en te Luik (rue Hors-Château) in 1931, 1932 en 1933. Van 1 oktober 1926 tot in 1933 was hij, te interimaire titel, belast met het houden van herhalingen aan de Rijkslandbouwhogeschool te Gent.

*
* *

Hij vervulde, of vervult nog, diverse opdrachten van officiële aard. Zo was hij :
 — lid van de Verbeteringsraad van het Hoger Onderwijs (besluiten van de Prins-Regent van 18 juni 1947 en van 28 november 1949, koninklijke besluiten van 27 februari 1952 en 17 november 1954);
 — lid van de Commissie voor de hervorming van het Middelbaar Onderwijs (ministeriële besluiten van 1947 en 1953);
 — lid van de Raad van beheer van het I.W.O.C.A. (= IRSAC, Instituut voor het wetenschappelijk onderzoek in Centraal Afrika) van 1954 tot 1959 (koninklijk

besluit van 15 maart 1954); in die hoedanigheid was hij, voor dezelfde periode, voorzitter van de gemengde Commissie voor Vulcanologie van dit instituut; hij was trouwens sedert 1948 reeds lid van deze Commissie, alsmede van de Commissie voor Geologie van het IWOCA;

— lid van het Vast Comité der Wetenschappelijke Bibliotheken van de Universitaire Stichting, voor de periode oktober 1945 tot september 1948;

— lid van de Geologische Commissie van het Ministerie van Koloniën (later : Ministerie van Belgisch Congo en Ruanda-Urundi, thans : Ministerie van Afrikaanse Zaken) sedert 1946 (besluit van de Prins-Regent van 15 januari 1946) en, ingevolge een besluit van 25 juni 1946, lid van het bestuurscomité dezer Commissie;

— lid van de Belgische delegaties op de Algemene Conferenties van de UNESCO en nl. de VIIIe (Montevideo, 1954), de IXe (New Delhi, 1956), de X^e en XIe (Parijs, 1958 en 1960); hij vertegenwoordigde de Belgische Nationale Commissie voor de UNESCO op de Europese Conferenties der Nationale Commissies te Aix-en-Provence (1956), Dubrovnik (1957) en Taormina (1960).

Hij werd ook aangeduid als regeringsafgevaardigde op de internationale congressen : — voor Mijnwezen en Toegepaste Geologie (Parijs 1935), — voor Geologie (Moscow 1937, Londen 1948, Mexico 1956), — voor Aardrijkskunde (Amsterdam 1938), — voor Bodemkunde (Leopoldville 1954).

Een reeks koninklijke besluiten benoemde hem tot lid van de jury's voor de toekenning van de tienjaarlijkse prijzen in de minerale wetenschappen (5e en 7e perioden), van jury's voor de reisbeurzenwedstrijden en voor de universitaire wedstrijden en tot lid van de centrale examencommissie (afd. Wetenschappen), waarvan hij het secretariaat waarneemt sedert 1941.

Hij is thans :

— lid van het Nationaal Comité voor Kristalkunde (sedert 1948);

— lid van de Geologische Raad (besluit van de Prins-Regent van 25 februari 1949 en koninklijk besluit van 27 september 1956);

— lid van de Raad van Beheer van INICHAR (Nationaal Instituut voor de Steenkolen nijverheid), te Luik, sedert zijn oprichting (besluit van de Prins-Regent van 5 maart 1948, koninklijke besluiten van 26 april 1951 en van 25 februari 1957);

— lid van de Belgische Nationale Commissie voor de UNESCO, sedert haar oprichting op 12 februari 1949 en onder-voorzitter dezer commissie sedert 1 april 1954;

— lid van het (voorlopig) Nationaal Comité voor Geologie sedert zijn oprichting in 1952;

— lid van de 7e Wetenschappelijke Commissie van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (Geologie, Mineralogie, Aardrijkskunde) sedert 1 oktober 1946;

— onder-voorzitter van de Raad van Beheer van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek voor de periode oktober 1960-september 1965;

— lid van de Raad van Beheer van het Francqui-Fonds, voor dezelfde periode.

Hij was of is nog betrokken bij de werking van diverse wetenschappelijke comités :

— onder-voorzitter van de afdeling „Grondwater” van de Internationale Tentoonstelling van het Water, Luik 1939;

— lid van het Wetenschappelijk Comité van COBEA (Belgisch Comité voor de Studie der Kleien), van 1945 tot de ontbinding;

— voorzitter van de afdeling „Péetrographie, Étude physique et chimique des Argiles” van de Internationale Dagen voor het Onderzoek en de Valorisatie der Kleien, te Brussel gehouden van 19 tot 24 mei 1947;

— lid van de Commissie voor „Authors Abstracts” van de Internationale Geologische Congressen (1948);

— voorzitter van de sectie „Vlaanderen” van het BECEWA (= CEBEDEAU, Belgisch Centrum voor Wateronderzoek, Luik) sedert haar oprichting te Gent in 1952 en ondervoorzitter van het Technisch Comité van dit Centrum; lid van het Directiecomité sedert 1958;

— lid van de Raad van Beheer van het Comité voor Bodemstudie (Gent), sedert 1960.

*
* * *

Prof. Hacquaert interesseerde zich steeds voor de sociale aspecten van het universitair leven. Hij was de eerste penningmeester van de B.R.U.G. (Begunstigers van de Rijksuniversiteit te Gent), vereniging zonder winstbejag opgericht in 1939 en hij richtte in die hoedanigheid, met de medewerking van wijlen prof. F. Versichelen en met de hulp van het Rectoraat, tijdens de bezetting, de eerste studentencantine in, waaruit later, met veler hulp, het actuele studentenrestaurant is gegroeid. Hij is thans lid van de Commissie van het Studentenrestaurant en ook lid van de raad van beheer van *De Brug*, een instelling van openbaar nut in 1956 ontstaan door de versmelting van de B.R.U.G. met het verbond van oud-studenten AVOSUG.

Na de oorlog poogde hij, in 1945, vacatiehomes voor studenten in het leven te roepen, maar kon hiertoe niet de nodige steun vinden. Doch hij is, sedert zijn oprichting in 1947, voorzitter van de Culturele Raad van het Universitair Sanatorium van België en werd in april 1959 lid van de Beheerraad van deze instelling.

Hij was of is lid van een groot aantal verenigingen, die zeer verschillende doeleinden nastreven. Voor sommige is zijn lidmaatschap als een morele of financiële steun te beschouwen; in het bestuur van andere had of heeft hij een min of meer actieve rol.

a) Studentenverenigingen : De Heremans' Zonen; 't Zal Wel Gaan; Natuurwetenschappelijke Faculteitskring; Algemeen Verbond van Socialistische Studenten (secretaris in 1926-1927, voorzitter in 1927-1928);

b) Verenigingen met academisch karakter: Oud-Ledenbond van 't Zal Wel Gaan (herhaalde malen bestuurslid); Kring der Alumni van de Universitaire Stichting (lid sedert 1935, bestuurslid in 1939); Universitas Belgica (lid sedert oprichting; lid van de Nationale Raad, 1951), enz.

c) Wetenschappelijke verenigingen: Vlaamse Natuur- en Geneeskundige Congressen (sedert 1925; bestuurslid; lid van plaatselijke regelingscommissies; secretaris en voorzitter van de afdeling Geologie en Aardrijkskunde); Natuur- en Geneeskundige Vennootschap (afgevaardigd-beheerder sedert 1945); Natuurwetenschappelijk Genootschap „Dodona” (lid sedert 1926; gedurende enkele jaren, bestuurslid); Mac Leod Fonds (penningmeester); Vlaamse Chemische Vereniging (sedert de oprichting in 1942-43; lid van het Algemeen Bestuur van 1945 tot 1947 en titularis van de Leo-Hendrik Backeland-plaquette sedert 1947); Société géologique de Belgique (lid sedert 1926; raadslid sedert 1946); Société belge de géologie, de paléontologie et d'hydrologie (lid sedert 1927; voorzitter in 1947 en 1948); Société belge d'Études géographiques — Belgische Vereniging voor Aardrijkskundige Studies (sedert de oprichting; bestuurslid in 1937 en '38); Société royale belge de Géographie (sedert 1937); Société belge d'Astronomie, de météorologie et de Physique du globe; Academie van Marine (sedert de oprichting in 1938); Les Amis de la Fagne; Algemene Vereniging der Ingenieurs uit de Speciale Scholen van Gent, A.I.G.; enz.

Vermelden wij hier nog de *buitenlandse* verenigingen: Société géologique du Nord (Rijsel) (sedert 1931); Geologisch-Mijnbouwkundig Genootschap voor Nederland en Koloniën ('s Gravenhage; sedert 1932); Deutsche Geologische Gesellschaft (1937 tot 1940); Mineralogical Society (Londen); Palaeontological Association (Londen).

d) Culturele kringen: Ars viva (medestichter en lid van de Beheerraad); Maurice Maeterlinck Stichting (medestichter en lid van de Beheerraad); August-Vermeulen Fonds; Vereniging voor het Museum van hedendaagse Kunst te Gent; Vereniging der Gentse Kunstsalons; Vrienden van het Museum van Gent; Vrienden van het M. Thiery-Schoolmuseum; Vrienden van het Oud Begijnhof te Gent; Vrienden van Oud Gent; enz.

e) Verenigingen die internationale verstandhouding nastreven: Comité voor Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Samenwerking; Belgische Vereniging voor de Verenigde Naties (lid van het bureau sedert 1956); Belgische tak van de International Civil Service; Belgische Liga voor de verdediging van de Rechten van de Mens.

In september 1960 werd hij verkozen tot Secretaris-generaal van de International Association of University Professors and Lecturers (I.A.U.P.L.); hierdoor wordt de zetel van deze voornamelijk internationale vereniging vanaf 1961 naar Gent overgebracht.

★
★ ★

Prof. Hacquaert vervult sedert januari 1947 een politiek mandaat. Hij werd immers tot Gemeenteraadslid te Gent verkozen in november 1946 en werd herkozen in 1952 en in 1958. Van 1953 tot 1958 was hij schepen van openbaar onderwijs en van schone kunsten. Aan hem dankt men o.m. de stichting van het Stedelijk Instituut voor Sociale Studie Edward Anseele en het Stedelijk Instituut voor Paramedical Beroepen, die beide enge betrekkingen onderhouden met onze Universiteit; de inrichting van groots opgevatte kunsttentoonstellingen (o.a. „Keizer Karel en zijn tijd”, „Justus van Gent”, „De gouden eeuw der grote steden”), het behoud en de gedeeltelijke herstelling van zekere archeologische gebouwen : het Predikherenklooster (waarvan hij het pand liet klasseren), Alijns Hospicie (waarvan de herstelling onder zijn schepenschap aanving met de bedoeling er het Folklore-museum in onder te brengen), Sint Pieters Abdij (waarvan hij meerdere vleugels liet herstellen, één er van ingericht als grote Jeugdherberg, een andere, die hij bestemde voor het Museum van de Geschiedenis der Wetenschap), enz. Onder zijn schepenschap kwamen de concerten „Rond de Troon van Jozef II” tot stand (die intussen uitgegroeid zijn tot de universitaire „dubbelconcerten” en het Festival van Vlaanderen). Tot slot weze nog gemeld, de toekenning door de Stad Gent van jaarlijkse prijzen ter aanmoediging van de beste studenten van Universiteit en Landbouwhogeschool.

In nauw verband met dit politiek mandaat zijn de vele lidmaatschappen in bestuurscolleges en beheercommissies van stedelijke of rijksscholen, musea, enz. Verder is hij lid van het federaal bestuur van de Belgische Socialistische Partij (arrondissement Gent-Eeklo) en van talrijke partijorganisaties en -kringen. Hij was o.m. voorzitter van de Socialistische Studiekring van Gent (1936-1957), medestichter en lid van de redactieraad van het tijdschrift „Morgen” (1946-1948). Reeds vóór hij schepen van onderwijs werd, was hij een actieve voorstander van het officieel neutraal onderwijs. Hij is ondervoorzitter van de Onderrichtsbond (Ligue de l'Enseignement) en van het Actiecomité ter verdediging van de nationale school („CADEN”), nationale ondervoorzitter en voorzitter van de provinciale tak Oost Vlaanderen van het A.V.B.O. (Algemeen Vlaams Verbond tot Bevordering van het Officieel Onderwijs), voorzitter van het Beschermcomité der Gemeentescholen van Gent, van het speelplein „Henri Story”, van het Vacantiewerk „Gentse Trekvogels”, van het Werk der Gezonde Lucht voor de Kleintjes van de Stad Gent; hij is voorzitter van de raad van beheer van het Oostvlaams Instituut voor Opvoedkundige Wetenschappen, waarvan hij, in 1952, een der stichters is geweest, enz.

★
★ ★

Het wetenschappelijk werk van prof. Hacquaert behoort tot diverse studierichtingen. Zijn eerste onderzoekingen betroffen mineralen uit Congo; vervolgens bestudeerde hij het „kersantiet” van Muno (prov. Luxemburg) en voerde kwantitatieve methodes in om de uitgestrektheid van de metamorfe aureole, door dit intrusief gesteente verwekt, te schatten. Hij wijdde dan verschillende

nota's en een paar verhandelingen aan karbonaatgesteenten van Congo; één er van is een monografie van de oolietische kalkstenen en dolomieten van Katanga. Voor 't eerst beschreef hij de microfossielen van Kisantu, de *Cryptozoon* van de Lenda en *Girvanella* uit de serie van Mwashya. Hij bestudeerde zeer nauwkeurig de microstructuur der Trochilisken en bewees dat ze merkbaar verschilt van deze van zekere oolieten. Hij interesseerde zich ook aan de geologie van het Kwartair, onderzocht de betrekkingen tussen rivierterrassen en morenen in de vallei van de Ariège (Pyreneeën) en erkende het eerst, in samenwerking met R. Tavernier, het bestaan van kryoturbate verschijnselen in ons land. In het domein van de regionale geologie vermelden wij de beschrijving van enkele boringen en profielen uit het Vlaamse Tertiair en, o.a. van de overgangslagen van het Ieperiaan tot het Lutetiaan te Aalter. De waterproblemen in Vlaanderen weerhielden zijn aandacht en hij publiceerde o.a. een eerste proef van hydrogeologische kaart (streek van Kortrijk) en een proeve van synthese van de „artesische” verschijnselen. Eindelijk toonde hij belangstelling voor de sociale betekenis van de wetenschap, in een reeks artikels verschenen na de wereldoorlog 1939-1945.

Naast de resultaten van zijn oorspronkelijke studiën, publiceerde hij artikels met overzichtelijk karakter en een zeer groot aantal referaten. Hij was immers, van 1934 tot aan de oorlog, de correspondent in België van het Palaeontologisch Zentralblatt, van het Geologisch Zentralblatt en van de Geologische Jahresberichte. Na de oorlog publiceerde hij, in samenwerking met een aantal collega's, een volledig overzicht van het natuurwetenschappelijk werk dat in België tijdens de jaren van afzondering werd verricht.

Een niet onbelangrijk deel van zijn activiteit besteedt hij aan de publicatie van tijdschriften (Reeds als atheneumstudent riep hij de Almanak van „De Heremans' Zonen” in het leven en gaf hiervan twee jaargangen uit : 1923 en 1924). In 1945 en 1946 was hij redactie-secretaris van het Bulletin der Belgische chemische verenigingen; sedert een paar jaren is hij voorzitter van de redactieraad van het Vlaams bulletin van het BECEWA (Belg. Centrum voor Wateronderzoek). Maar het is vooral aan de uitgave van het Natuurwetenschappelijk Tijdschrift dat hij zich met hart en ziel gaf. Sedert 1930 is hij er de redactiesecretaris (en sedert 1945 ook de beheerder) van. Hij bezorgde, naast de uitgave van 30 jaargangen, ook die van 6 boeken buiten reeks, meestal proefschriften maar ook de verslagen van de Derde Belgisch-Nederlandse Cyto-Embryologische Dagen te Gent, 1949. Hij koesterde eenmaal de hoop, dat aan onze universiteit een „University Press” zou kunnen ontstaan, maar te veel particularistische belangen stonden dit project in de weg.

Prof. Hacquaert trad als ruilprofessor of voordrachtgever op te Rijsel, Parijs, Groningen, Amsterdam, Utrecht, Wageningen, Leiden, Delft, Leuven en New Delhi; hij leidde een groot aantal excursies en o.a. de interuniversitaire geografische excursie van 1946, een excursie in de Kempen voor het Europees congres voor Kwartair-geologie (1946), een Ardennese excursie voor de studenten van Amsterdam (1947). Hij gaf les tijdens de Vacantieleergangen voor Weten-

schappen, aan onze Universiteit in 't leven geroepen door prof. Verschaffelt en gaf ook vele voordrachten voor werken van volksopleiding, te Gent en in dorpen en steden van het Vlaamse land.

PUBLIKATIES VAN ARMAND L. HACQUAERT

IN BOEKVORM

Practische oefeningen bij het aanvankelijk onderwijs in de organische scheikunde. Groningen, P. Noordhoff, 1931, 32 blz.

Recherches lithologiques sur des roches carbonatées du Katanga (met A. SCHOEP en A. GOOSSENS). Ann. Musée Congo belge, Minéralogie, II, fasc. 1, 105 pp., 71 fig., 1 carte, Tervueren, 1932.

De Natuurlijke Wetenschappen in België gedurende de oorlog. Een reeks Bijdragen over de Vorderingen der Wetenschappen. Gent, 1946, 199 blz., 2 pl., portr.

Natural Sciences in Belgium During the War. A series of Articles on Scientific Progress. Ghent, 1946, iv + 184 pp., 2 pl., portr.

BIJDRAGEN IN TIJDSCHRIFTEN

Rooskleurig kalkspaat van Tantara. Natuurwet. Tijdschrift, VII, 1925, blz. 100-102, Antwerpen, 1926.

De radioactieve mineralen in Congo. Natuurwet. Tijdschr., VIII, blz. 2-3, Antwerpen, 1926.

Pseudomorphoses de cristaux de calcite en shattuckite-planchéite et en diopase. Ann. Soc. géol. Belg., 49, 1925-26, pp. B90-94, Liège, 1926.

Chemisch-mineralogische onderzoeken der uraniummineralen van Katanga. Natuurwet. Tijdschr., VIII, blz. 131-139, 1 fig., Antwerpen, 1926.

Het Giard-laboratorium te Wimereux. Botan. Jaarboek Dodonaea, XX, 1925-26, blz. 17-18, Gent, 1927.

Over pseudomorphosen. Botan. Jaarboek Dodonaea, XX, 1925-26, blz. 22, Gent, 1927.

Over pseudomorphosen in radioactieve mineralen van Katanga. Natuurwet. Tijdschr., IX, blz. 34-39, Antwerpen, 1927.

Présentation de quelques pseudomorphoses de minéraux uranifères de Kasolo. Ann. Soc. géol. Belg., 50, 1926-27, pp. C15-16, Liège, 1927.

Coloration de la giobertite de Luishia par de la sphérocobaltite. Bull. Soc. belge Géol., 37, pp. 75-76, Bruxelles, 1927.

Over groenachtig satijnspaat (calciet) uit Kipushi, Katanga. Natuurwet. Tijdschr., X, blz. 7-9, 1 fig., Gent, 1928.

Beschouwingen over Socialisme en Vlaamse Beweging in België. Kentering, IV, blz. 84-88, Amsterdam, 1928.

Over het eruptiegesteente van Muno (Prov. Luxemburg) en over het metamorfisme er door veroorzaakt. Natuurwet. Tijdschr., X, blz. 73-89, 7 fig., Gent, 1928.

Modification de l'appareil de Shand et son emploi dans l'analyse minéralogique quantitative des roches meubles. Ann. Soc. géol. Belg., 52, 1928-29, pp. B110-123, 2 fig., Liège, 1929.

Over een wijziging aan S. J. Shand's integrertafel, en over het gebruik er van bij het quantitatief onderzoek van losse gesteenten. Natuurwet. Tijdschr., XI, blz. 35-45, 2 fig., Gent, 1929.

De carbonaat-gesteenten uit de mijn van Kasolo (Katanga) (met A. SCHOEP en A. GOOSSENS). Natuurwet. Tijdschr., XII, blz. 61-62, Gent, 1930.

De Geologie van het Kwartair. Natuurwet. Tijdschr., XIII, blz. 1-23, pl. I, Gent, 1931.

Prof. Dr. Camille De Bruyne 70 jaar. Natuurwet. Tijdschr., XIII, blz. 63-66, 1 tekening en 1 photo buiten tekst, Gent, 1931.

Ontdekking van fossiele groenwieren in het *Calcaire Rose* (Kundelungu-systeem) van Katanga. Natuurwet. Tijdschr., XIII, blz. 131-136, Pl. VII, Gent, 1931.

Over „Een onderzoek naar de botanische samenstelling van het Hollandsche Veen” door mej. B. Polak. Botan. Jaarboek Dodonaea, XXII, blz. 33-34, Gent, 1931.

De geologische geschiedenis van onze kust. Botan. Jaarboek Dodonaea, XXII, blz. 105-119, 4 fig., 2 Pl., Gent, 1931.

Étude de quelques roches carbonatées de la série stratigraphique du Katanga (met A. GOOSSENS). Bull. Soc. belge Géol., 40, 1930, pp. 129-140, 7 fig., Pl. VIII-IX, Bruxelles, 1931.

Nieuwe fossielen uit een kalksteen van het Kundelungu-systeem van Katanga (Belg. Congo). Natuurwet. Tijdschr., XIII, blz. 281-284, Pl. XI, Gent, 1931.

Présentation de fossiles découverts au Katanga dans le Calcaire rose (système du Kundelungu). Bull. Soc. belge Géol., 41, pp. 117-119, Bruxelles, 1931.

A propos des fossiles découverts dans les roches du système du Kundelungu au Katanga (Congo belge). Acad. roy. Belg., Bull. Cl. Sci., 5e sér., 18, pp. 256-268, Bruxelles, 1932.

Onderzoekingen naar aanleiding van fossielen in het Kundelungu-systeem in Katanga (Belg. Congo). Chemisch Weekblad, 29, blz. 275, Amsterdam, 1932.

...naar aanleiding van de ontdekking van fossielen in gesteenten van het Kundelungu-systeem van Katanga. Natuurwet. Tijdschr., XIV, blz. 65, Gent, 1932.

Wat de aardbevingen ons leeren. Botanisch Jaarboek Dodonaea, XXIII, blz. XVIII-XIX, Gent, 1932.

A propos d'une note de M. B. Choubert sur des fossiles du Calcaire Rose (système du Kundelungu) au Katanga. Bull. Soc. belge Géol., 42, pp. 59-62, Bruxelles, 1932.

Notes sur les genres *Sygidium* et *Trochiliscus*. Bull. Musée roy. Hist. natur. Belg., VIII, n° 30, 22 pp., 10 fig., Bruxelles, 1932.

Het Ariège-dal tussen Tarascon s/Ariège en Foix (Hautes Pyrénées, Frankrijk). Tijdschr. Belg. Ver. Aardrijksk. Stud., II, blz. 112-117, 2 fig., 1 plaat, Leuven, 1932.

Het aandeel der Wieren bij het opbouwen van kalksteen, thans en vroeger. Botan. Jaarb. Dodonaea, XXIV, 1932, blz. 19-21, Gent, 1933.

Oolithes et algues dans les formations calcaires de l'Afrique centrale et notamment dans le Système schisto-calcaire du Bas-Congo. Chronique des Mines coloniales, 2e année, pp. 303-305, Paris, 1933.

Recherches sur quelques roches carbonatées à grain fin et sur des calcaires oolithiques du Katanga. Ann. Serv. Mines, Comité Spécial Katanga, III, 1932, pp. 3-66, pl. I-IX, 18 fig., Bruxelles, 1933.

Celestiet uit een kalksteen van Lubudi. Natuurwet. Tijdschr., 15, blz. 246, Gent, 1933.

Voorkomen van fossielen in een oolithisch gesteente van Kisantu (Belgisch Congo). Natuurwet. Tijdschr., 15, blz. 173-176, 1 xg., Pl. V, Gent, 1933.

Oolieten van Beneden-Congo. Chemisch Weekblad, 31, blz. 346, Amsterdam, 1934.

Oolieten en pseudo-fossielen van Congo. Biolog. Jaarboek Dodonaea, I, blz. 21, Gent, 1934.

Oolieten van Beneden Congo. Natuurwet. Tijdschr., XVI, blz. 37, Gent, 1934.

De expeditie van de Princeton Universiteit. Natuurwet. Tijdschr., XVII, blz. 221-226, 2 fig., pl. IX, Gent, 1935.

De aanslibbing der rede te Zeebrugge. Wetenschap in Vlaanderen, I, blz. 69-70, Gent, 1935.

Regionale petrologie van de Zuidelijke Noordzee. Natuurwet. Tijdschr., XVIII, blz. 12-13, Gent, 1936.

Nieuwe gegevens over de magmatische gesteenten uit de streek van Muno (Provincie Luxemburg). Natuurwet. Tijdschr., XVIII, blz. 75-76, 1 fig., Gent, 1936.

Présentation de *Trochiliscus* nord-américains. Bull. Soc. belge Géol., 46, pp. 16-18, 1 fig., Bruxelles, 1936.

Compte-rendu de l'excursion du 28 mai 1936 aux chantiers des nouveaux bâtiments universitaires, à Gand. Bull. Soc. belge Géol., 46, pp. 273-276, 1 fig., Pl. II, Bruxelles, 1936.

Een reis door Florida. Biolog. Jaarb. Dodonaea, III, blz. 24-25, Gent, 1936.

Sur des formations problématiques du Congo belge. Internation. XVII Geolog. Congress. Abstr. of Papers, p. 65, Moscow-Leningrad, 1937 (Ook in het Russisch verschenen).

Watervoorraad in Vlaanderen. Tijdschr. Belg. Ver. Aardr. Stud., VII, pp. 159-164, Leuven, 1937.

Het 17e Internationaal Geologisch Congres, U.S.S.R., 1937. Wetenschap in Vlaanderen, III, blz. 70-74, Gent, 1937.

- Korte bijdragen tot de geologie van het Vlaamse land. Artesische put te Evergem.* Natuurwetenschappelijk Tijdschr., blz. 51-53, 1 fig., Gent, 1938.
- Watervoorraad in Vlaanderen.* Tijdschr. Belg. Ver. Aard. Stud., VII, blz. 159-164, Leuven, 1938.
- L'excursion au Bassin du Donetz (Donbass) du XVIIe Congrès international de Géologie (U.R.S.S., 1937).* Bull. Soc. belge Géol., 47, 1937, pp. 406-410, 1 fig., Bruxelles, 1938.
- Bijdrage tot de hydro-geologie van Oost-Vlaanderen (met R. BAETSLE).* Natuurwet. Tijdschr., XX, blz. 165-171, 1 xg., Gent, 1938.
- Le radium au Congo-belge.* Revue Offic. Assoc. Belg. Canada, n° 25, pp. 487-489, 2 fig., Montreal, 1938.
- Verslag uitgebracht door de jury belast met het beoordeelen van den tienjaarlijkschen wedstrijd in de minerale wetenschappen voor de vijfde periode (1927-1936) (met A. RENIER, E. ASSELBERGHS, H. BUTTGENBACH en M. E. DENAEYER).* Belgisch Staatsblad, 8 juli 1938 (uittreksel 8 blz.). (Verscheen ook in het Frans : *Rapport du jury chargé de juger le concours décennal des sciences minéralogiques pour la cinquième période (1927-1936) (avec MM. A. RENIER, E. ASSELBERGHS, H. BUTTGENBACH et M. E. DENAEYER).* Moniteur Belge, 8 juillet 1938).
- Korte bijdragen tot de Geologie van het Vlaamsche Land. 2. Boringen te Eksaarde.* Natuurwet. Tijdschr., XX, pp. 279-284, 1 fig., Gent, 1938.
- La composition chimique des eaux de la Flandre orientale et des régions limitrophes. Considérations sur les phénomènes artésiens.* Bull. Soc. belge Géol., 48, pp. 347-355, Bruxelles, 1938.
- Cailloux provenant du Wealdien de Thieu.* Bull. Soc. belge Géol., 48, 1938, pp. 504-508, Pl. IV-V, Bruxelles, 1939.
- Een relief-model van de streck van Kortrijk: morphologie, pre-kwartair substraat en hydrologie.* Tijdschr. Belg. Ver. Aardr. Stud., VIII, 1938, pp. 145-149, 1 fig., Leuven, 1939.
- Sur des formations problématiques du Congo Belge.* Report of the XVII Session, International Geological Congress, Union of Soviet Socialist Republics, 1937; vol. 2, pp. 247-253, 2 fig., 2 pl., Moscow, 1939.
- Een fulguriel uit de Limburgsche Kempen.* Natuurwet. Tijdschr., 21, pp. 3-6, Pl. I, Gent, 1939.
- Korte bijdragen tot de Geologie van het Vlaamsche Land. 3. Artesische put te Eeke.* Natuurwet. Tijdschr., 21, pp. 91-92, 1 fig., Gent, 1939.
- Verkenningboringen en Bouwgroeve aan den Steenakker te Gent (Academisch Ziekenhuis).* Natuurwet. Tijdschr., 21, pp. 121-124, 1 fig., Gent, 1939.
- Korte bijdragen tot de Geologie van het Vlaamsche Land. 4. Boring te Waarschoot.* Natuurwet. Tijdschr., 21, pp. 171-174, Gent, 1939.
- De overgang van Ieperiaan tot Lutetiaan te Aalter (Kanaal).* Natuurwet. Tijdschr., 21, 1939, pp. 323-325, Gent, 1940.
- Over sub-mariene canyons.* Meded. Acad. Marine België, II, 1938-39, blz. 196-201, 2 fig., Antwerpen, 1940.
- Het Internationaal Golf Stroom Onderzoek.* Meded. Acad. Marine België, II, 1938-39, blz. 265-267. Antwerpen, 1940.
- Prof. Dr. Alfred Schoep.* 56^e Almanak 't Zal wel gaan, blz. 26-32, 1 photo, Gent, 1940.
- Belgique et Luxembourg.* In : Geolog. Jahresberichte, II-BI, pp. 104-114, Berlin, 1940.
- Excursie naar de nieuwe kanaalinsnijding te Aalter.* Natuurwet. Tijdschr., 22, blz. 58, Gent, 1940.
- Kryoturbaate verschijnselen in Oost Vlaanderen (met R. TAVERNIER).* Natuurwet. Tijdschr., 22, blz. 153-158, 1 fig., Pl. V, Gent, 1940.
- Compte rendu de l'excursion du 5 aout 1939 aux travaux de rectification du canal, à Aalter (met R. TAVERNIER).* Bull. Soc. belge Géol., 49, 1939, pp. 327-329, 1 fig., Pl. III, fig. 2, Brussel, 1940.
- Nog over de Wolhandkrab.* Natuurwet. Tijdschr., 23, p. 143, Gent, 1941.
- A propos d'un mémoire sur le Pays de Waes.* Bull. Soc. belge Géol., 51, 1942, pp. 100-101. Bruxelles, 1943.
- Présence de microfossiles dans les roches de la série de Mwashya (Katanga).* Bull. Soc. belge Géol., t. 51 (1942), p. 151, Bruxelles, 1943.

Over het voorkomen van *Girvanella* in een oolithisch gesteente van de Serie van Mwashya uit Katanga. *Natuurwet. Tijdschr.*, 25, blz. 33-38, Pl. I, Gent, 1943.

Bestaan er meteorieten uit sedimenten? *Natuurwet. Tijdschr.*, 25, blz. 91, Gent, 1943.

De stand van het paleontologisch onderzoek in Belgisch Congo. *Biolog. Jaarb. Dodonaea*, X, blz. 29, Gent, 1943.

Het „Conglomeraat” van Luozi (Beneden Congo). *Lithologische studie. Natuurwet. Tijdschr.*, 26, blz. 15-20, Pl. I, Gent, 1944.

Sur la présence de *Cryptozoon* dans le Calcaire de la Lenda (Congo belge). *Verh. Geol. Mijnbouwk. Gen. vr. Nederl. & Kolon., Geol. Ser.*, XIV (Gedenkboek Dr. Ir. P. Tesch), pp. 219-225, 3 pl., 's Gravenhage, 1945.

De natuurlijke wetenschappen in België gedurende de oorlog: *Minerale wetenschappen. Natuurwet. Tijdschr.*, 27, blz. 65-133, 3 photo's, Gent, 1945.

Het wetenschappelijk werk van Valère Billiet. Belfort, 29 juli 1945 (nr. 41), blz. 5, Gent, 1945.

In memoriam Prof. Valère Billiet. *Meded. Vla. Chem. Ver., Med. v. h. Secretar.*, VII, blz. 151-152, 1 photo, Antwerpen, 1945.

Natuurwetenschappelijke literatuur uit Engeland en Amerika, 1939-1944. *Natuurwet. Tijdschr.*, 27, 1945, pp. 200-209, Gent, 1946.

Valère Billiet. „Alumni”, 1945-46, pp. 47-53, 1 portret, Bruxelles, 1946.

Valère Billiet en Karel Verlat. *Toespraak. Verslag over den Toestand der Universiteit gedurende het academisch jaar 1944-1945*, pp. 36-38, Gent, 1946.

Herinneringen aan Valère Billiet. *Toespraak. Verslag over den Toestand der Universiteit gedurende het academisch jaar 1944-1945*, pp. 45-51, Gent, 1946.

In memoriam Prof. Dr. G. G. Dept. *Natuurwet. Tijdschr.*, 28, pp. 3-7, 1 portret, Gent, 1946.

De Student in onze Maatschappij. *Gentsch Studentenleven*, 1945-46, n° 4, Gent, 1946.

Eerepromotie Prof. Dr. C. H. Edelman te Gent. *Rede. Persbericht van de afdeling Voorlichting van het Ministerie van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening*, n° 1449, pp. 1-3, 's Gravenhage, 21 oktober 1946.

Voorstelling van Prof. Dr. C. Edelman. *Versl. Toest. Univers. Acad. Jaar 1945-46*, pp. 54-56, Gent, s.d.

Wetenschappelijk Onderzoek en Gemeenschap. *Morgen*, I, pp. 7-10, Antwerpen, 1946.

Wetenschappelijk Onderzoek en Nijverheid. *Morgen*, I, pp. 137-140, Antwerpen, 1946.

Wetenschappelijk Onderzoek, Landbouw en Voedselvoorziening. *Morgen*, I, pp. 224-228, Antwerpen, 1946.

De Wetenschap, Misdadiger tegen de Menschheid? *Morgen*, I, pp. 321-324, Antwerpen, 1947.

In Memoriam Prof. Dr. G. L. Funke. *Natuurwet. Tijdschr.*, 29, pp. 3-4, 1 portret, Gent, 1947.

Allocution du Président. In : „La Géologie des Terrains Récents dans l'Ouest de l'Europe”, pp. 10-14, Bruxelles, 1947.

Compte rendu de l'excursion du lundi 23 septembre [1946] en Campine limbourgeoise (met R. TAVERNIER). In : „La Géologie des Terrains récents dans l'Ouest de l'Europe”, pp. 452-472, 5 fig., Pl. I-IV, Bruxelles, 1947.

Compte rendu de l'excursion du mardi 24 septembre [1946] en Campine anversoise (met R. TAVERNIER). In : „La Géologie des Terrains récents dans l'Ouest de l'Europe”, pp. 472-480, 1 fig., pl. IV (part.), Bruxelles, 1947.

Het Socialisme voor de wetenschappelijke Vooruitgang. *Opbouw*, n° 3 van 1947-48, Gent, 1947.

Naar de Kosteloosheid van het hoger Onderwijs. *Morgen*, 2, pp. 221-223, Antwerpen, 1948.

De Grondleggers van de Geologie der Ardennen. *Geologie en Mijnbouw*, n.s., 10, p. 118, Den Haag, 1948.

In memoriam Dr. M. C. Schuyten. *Natuurwet. Tijdschr.*, 30, pp. 117-118, 1 portret, Gent, 1948.

COBEA. *Rapport du Centre de Gand. 3° Rapport Annuel, Exercice 1944-1945*, pp. 37-41, in-4°, 15 nov. 1945.

België — Geologie. In : *Winkler Prins Encyclopaedie*, 6° druk, 3° deel, pp. 567-569, Amsterdam-Brussel, Elsevier, 1948.

- De Unesco en de Wetenschap*. Natuurwet. Tijdschr., 31, pp. 53-58, Gent, 1949.
- Rapport (sur le mémoire de MM. W. van Leckwijck et P. Macar)*. Ann. Soc. géol. Belg., t. 73, 1949-1950, pp. M76-77, Liège, 1949.
- De Unesco en de Wetenschap* (2). Natuurwet. Tijdschr., 31, blz. 206-212, Gent, 1949.
- COBEA. *Algemeen verslag van het Centrum Gent (Geologisch Instituut)*. In : „5e en 6e Rapports annuels du Comité belge pour l'Étude des Argiles”, exercices 1946-47 et 1947-48, pp. 29-34, Bruxelles, 1950.
- De Unesco en de Wetenschap* (3). Natuurwet. Tijdschr., 34, pp. 3-30, Gent, 1952.
- L'Éocène* (met M. GULINCK). In : „Prodrome d'une Description géologique de la Belgique, p. 451-493, Liège, 1954.
- Herdenking J. Boulvin (Redevoering)*. A.I.G. Public. Trimestr. 1955 (4) en 1956 (1), pp. 34-35, photo op p. 43.
- De Unesco en de Wetenschap* (4). Natuurwet. Tijdschr., 38, pp. 65-88, Gent, 1956.
- Verslagen van de Commissies door de Regering ingesteld: Tienjaarlijkse Wedstrijd voor Mineralogische Wetenschappen, VIIe periode: 1947-1956. Verslag van de jury* (met H. BUTTGENBACH, F. GEUKENS, P. DE BETHUNE, A. LOMBARD, J. MELON, W. VAN LECKWIJCK). Belg. Staatsblad, 3 dec. 1959, pp. 8500-8504. Verscheen ook in het Frans : *Rapports de Commissions instituées par le Gouvernement. Concours décennal des Sciences minéralogiques, VIIe période : 1947-1956. Rapport du jury*. Moniteur belge, 3 déc. 1959, pp. 8500-8504.